

Σε έναν κόσμο

που το περιβάλλον υποβαθμίζεται συνεχώς εμείς καλούμαστε να κρατήσουμε άσβεστη τη φλόγα της ελπίδας για ένα καλύτερο μέλλον. Στο πλαστό δилημμα «προστασία της φύσης ή οικονομική άνθηση» εμείς αντιπροτείνουμε την ανάπτυξη μέσω της διαφύλαξης του περιβάλλοντος.

Τα δάση

του δενδρόκεδρου, οι κατάφυτες πλαγιές με τους καταπράσινα, τα πετρόχιστα χωριά μας, τα καλοδιατηρημένα μοναστήρια μας, οι παράλιες αλά και η σπάνια βίδα, η χαλκόκοκκα και η απειλούμενη βελόπιπια που ζει στον υγρό βιότοπο του Μουσταίου αποτελούν για εμάς ένα πλούσιο ανεκτίμητο όσο και σπάνιο. Όλα αυτά είναι το δικό μας οικονομικό κεφάλαιο και καλούμαστε να το διαχειριστούμε με σωφροσύνη.

Επιδιώξη μας

είναι αφενός να αναδείξουμε και να αξιοποιήσουμε τουριστικά την αιθιακή αξία της πανέμορφης και καλοδιατηρημένης αυτής περιοχής και αφ' ετέρου να δημιουργήσουμε τις υποδομές που θα επιτρέψουν την άνθιση της με τρόπο ήπιον, συμβατό με τις αξίες μας. Για το σκοπό αυτό στηνρίζουμε στην αρχή της συνεργασίας με τη φύση και όχι του ανταγωνισμού και με αυτό το σκεπτικό θα πορευτούμε.

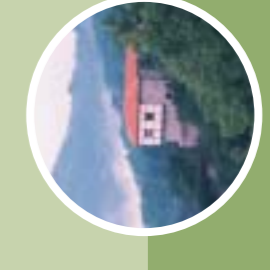
Επιλέγουμε

να στηρίξουμε την ευημερία μας στην προστασία της βιοποικιλότητας και όχι στην εξάντλησή της. Επιλέγουμε να ενισχύσουμε την ανθρώπινη δραστηριότητα που σεβεται το περιβάλλον και όχι αυτή που το καταστρέφει.

Με συνέυση,

περίσκεψη και διάθεση για δουλειά προχωρούμε στην πραγματοποίηση του έργου μας έχοντας πλήρη επίγνωση της ευθύνης και των δεσμεύσεων που έχουμε αναλάβει απέναντι στην τοπική κοινωνία και τις μέλλουσες γενιές.

In a world in which the environment is permanently degraded, we are called upon keeping ablaze the flame of hope for a better future. Confronted to the fake dilemma of protecting nature over economic growth, we put forward the alternative of development through the preservation of the environment. In order to achieve this we rely on the principle of synergy and not on rivalry with nature and we will proceed with this frame of mind. On one hand, our aspiration is to raise and develop for tourism and leisure the aesthetic value of this splendid and well-preserved area, and on the other to create the infrastructures that will allow its blooming in a mild way, according to our values.

Το έργο με τίτλο «Έργα διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα-Υγρότοπου Μουσταίου και λειτουργία ΦΔ», έχει ενταχθεί στο Μέτρο 8.1 «Προστασία και διαχείριση βιοτόπων-οικοτόπων, προστασία ειδών, περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους» του Ε.Π. «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ» 2000-2006 και συγχρηματοδοτείται κατά 75% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και κατά 25% από εθνικούς πόρους.

Ενδρόκεδρος

Ενημερωτικό Δελτίο του Φορέα Διαχείρισης του Οικοποικιακού Πάρκου Πάρνωνα - Μουσταίου • Τεύχος 1

Ένα οικολογικό πάρκο γεννιέται

Αγασμένοι με τις προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων προχώρησε στη δημιουργία 27 Φορέων Διαχείρισης που απλώνονται από τον Έβρο μέχρι το Μεσολόγγι και από τις Σποράδες μέχρι την Κόρφο και την Κρήτη. Με το έργο αυτό θα αναδειχθεί η μοναδικότητα και η ποικιλομορφία του ελληνικού τοπίου και θα προστατευτεί η μοναδική στην Ευρώπη χλωρίδα και πανίδα μας. Στην μεγάλη αυτή οικογένεια εντάχθηκε και ο Φορέας Διαχείρισης (ΦΔ) Όρους Πάρνωνα και Υγρότοπου Μουσταίου με την ΥΑ 1553/118/485/ΦΕΚ 334/Β/1.1.2004. Ο πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγρότοπου Μουσταίου κ. Χατζηγιάννης Γιώργος ορίστηκε με την ΥΑ 32655/ΦΕΚ 1107/Β/4.8.2005 και το Διοικητικό Συμβούλιο συγκροτήθηκε με την ΥΑ οικ. 167078/4227/7.11.2005. Η περική Οικονομική επιτροπή με την ονομασία «Όρος Πάρνωνα- Υγρότοπου Μουσταίου» περιλαμβάνει κεραιές και υδατικές εκτάσεις των δήμων Βόρειας Κυνουρίας, Λαωνίδας, Σκιριτιάδας και Τυρού του Ν. Αρκαδίας, των δήμων Θεραπεών, Ονούτσας και Γερονθέν του ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (ν. Αρκαδίας) και Καρυών (ν. Λακωνίας).

Ποιες είναι οι περιοχές προστασίας

Ως Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης ορίζονται οι:

- Συστάδα Δενδρόκεδρου Μονής Μαλεβής,
- Υγρότοπος Μουστού. Σε αυτές τις περιοχές επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει χαρακτηριστικά περιστασιακής ή μόνιμης παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον. Οι περιοχές όπου επιτρέπεται η ανάπτυξη ήπιων μορφών οικονομικής δράσης με βάση την αρχή της αειφορίας ονομάζονται Περιοχές Προστασίας της Φύσης και στο Οικολογικό Πάρκο Πάρνωνα - Υγρότοπου Μουστού είναι οι:
  - Δάση Δενδρόκεδρου Πραστού
  - Δάση Δενδρόκεδρου Αγίου Βασιλείου - Πλατανακίου
  - Δάση Δενδρόκεδρου Παλαιοκωριού
  - Σημαντική περιοχική κλωρίδα Κορυφών Πάρνωνα
  - Σημαντική περιοχική κλωρίδα Καστάνιτσας
  - Σημαντική περιοχική κλωρίδα Αγίου Ιωάννη Ορεινής Μελιγούς
  - Περιοχική Χαράδρας Δάγωνα και Μονών Έλωνα και Σίντζας
  - Υγρότοπος Μουστού

Ως περιοχές προστασίας Ρεμάτων καθορίζονται γραμμικές περιοχές κατά μήκος των ρεμάτων Δάφωνα, Βρασιάτη και Τάνου και εκατέρωθεν των όχθων τους σε πλάτος 50 μέτρα.

Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις

Δεδομένων των ενστάσεων και των αντιρρήσεων που υπήρχαν από την τοπική κοινωνία τα μέλη του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης κατά την 2η συνεδρίαση, στις Καρυές Λακωνίας την 23/03/06 συζήτησαν τις τροποποιήσεις που θα ικανοποιούσαν τις εκφρασμένες ανάγκες και κατέληξαν να προτείνουν τις παρακάτω αλλαγές στο «Σχέδιο ΚΥΑ χαρακτηρισμού της περιοχής Όρους Πάρνωνα Υγροβιότοπου Μουστού». Οι προτάσεις του ΔΣ του ΦΔ αφορούν:

- τη διεύρυνση του σκοπού του ΦΔ με τις έννοιες ανάδειξη και αειφόρος ανάπτυξη.
- την πρόταση αντικατάστασης της περιοχής Προστασίας της Φύσης «Σημαντική Περιοχική κλωρίδα Καστάνιτσας» με την περιοχική «Σημαντική περιοχική κλωρίδα Μαζιάς-Κοντολίνας».
- τη διεύρυνση των επιτρεπόμενων εκτατικών κτηνοτροφικών μονάδων και αγροτικών δρόμων στο σύνολο της περιοχής Οικονομικής ανάπτυξης.
- την αντικατάσταση της απαγόρευσης του κυνηγιού με την εξής διατύπωση: Η ρύθμιση του κυνηγιού γίνεται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις της δασικής νομοθεσίας περί θήρας.
- τη μείωση της επιτρεπόμενης δόμησης των μεγάλων τουριστικών εγκαταστάσεων από 2.500τμ σε 2.000τμ.
- τη διεύρυνση των επιτρεπόμενων μικρών μονάδων με το σύνολο των επιχειρήσεων αγροτουρισμού και αύξηση της επιτρεπόμενης δόμησης από 200τμ σε 400τμ εκτός σχεδίου για τις εγκαταστάσεις αυτές.
- την έκδοση οικοδομικών αδειών όπου θα απαιτείται η έγκριση της αρμόδιας ΕΠ.Α.Ε. Β΄ Βαθμού.

Δενδρόκεδρος

Ενημερωτικό έντυπο για την δράση του Φορέα Διαχείρισης και βήμα όπου μπορεί να φιλοξενηθούν απόψεις των κατοίκων της περιοχής προστασίας.

Υπεύθυνος σύμφωνα με τον νόμο: Χατζηγιάννης Γιώργος πρόεδρος του ΦΔ

Υπεύθυνη έκδοσης: Γεωργία Ζαβιτσάνου, δημοσιογράφος

Συνεργάτες έκδοσης: Αναπτυξιακή Εταιρεία «Πάρνωνα» Μαρίνος Μπερέτσος, Άννα Κοδέλλα.

Σύνθεση του ΔΣ του Φορέα

ΥΠΕΧΩΔΕ: Χατζηγιάννης Γεώργιος-Πρόεδρος Δ.Σ., Χρυσομάλλης Χρήστος-Αναπληρωτής Πρόεδρος **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ:** Γιαννακόπουλος Κων/νος, Αναπληρωτής: Σημάδη Παναγιώτα **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ:** Ατσαλής Κων/νος, Αναπληρωτής: Γεωργιολάκης Κων/νος **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ:** Μπαζίνος Παναγιώτης, Αναπληρωτής: Παπαδόπουλος Αναστάσιος **Ν.Α. ΑΡΚΑΔΙΑΣ ΚΑΙ ΛΑΚΩΝΙΑΣ:** Τροχάνη Μαρία Αγγελική, Αναπληρωτής: Φαρλέκας Παναγιώτης **ΤΕΔΚ ΑΡΚΑΔΙΑΣ:** Τρακούνης Δημήτριος, Αναπληρωτής: Καρδαράς Αντώνιος **ΤΕΔΚ ΛΑΚΩΝΙΑΣ:** Βαλιώτης Ευάγγελος, Αναπληρωτής: Φλώρος Σπυρίδων **ΕΝΩΣΗ**

Να αναδείξουμε το φυσικό μας πλούτο

Όταν αποδέχθηκα τη θέση του προέδρου του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγρότοπου Μουστού ουσιαστικά αποδέχτηκα την πρόκληση να φανώ χρήσιμος στον τόπο μου. Οραμά μας είναι ν' αναδείξουμε δυναμικά το φυσικό πλούτο και την πολιτιστική κληρονομιά του Πάρνωνα με βάση την αρχή της αειφορίας. Απαραίτητη προϋπόθεση γι' αυτό είναι η συναίνεση των τοπικών φορέων, η συνεργασία μαζί τους, η ανταλλαγή ιδεών και ο συγκερασμός απόψεων. Στην κατεύθυνση αυτή θα βοηθήσει και αυτό εδώ το έντυπο, το οποίο θα αποτελέσει έναν τρόπο προβολής των όμορφων χωριών, των μοναστηριών και της απaráλληλης ομορφιάς του Πάρνωνα και του Μουστού.

Προτεραιότητά μας είναι η εκπόνηση ενός ολοκληρωμένου διαχειριστικού σχεδίου για την περιοχική του πάρκου με σκοπό τη διευθέτηση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των περιοχών απολύτου προστασίας αλλά και τον επαναπροσδιορισμό των ορίων των περιοχών στη βάση σύγχρονων αντιλήψεων, με γνώμονα το συμφέρον της περιοχής και όχι μεμονωμένων ατόμων. Επίσης επιδιώκουμε αύξηση της επισκεψιμότητας με ήπιες δράσεις που θα διέπονται από τις βασικές αρχές μας, δηλαδή το σεβασμό στο περιβάλλον και στην κοινωνία των ανθρώπων που ζουν εδώ.

Έχοντας πλήρη γνώση της ευθύνης απέναντι στην κοινωνία μας αλλά προπάντων απέναντι στις μελλοντικές γενιές θα εργαστώ με όλες μου τις δυνάμεις για να επιτύχουμε.

Ο πρόεδρος
Γεώργιος Κων. Χατζηγιάννης

Το περιβάλλον μοχλός βιώσιμης ανάπτυξης

Έχω πολλές φορές διατυπώσει την άποψη ότι την πολιτική για το Περιβάλλον πρέπει να τη δούμε σε μια νέα βάση που θα εξασφαλίζει αφενός την προστασία των οικοσυστημάτων, αφετέρου όμως θα αποτελέσει μοχλό για μια βιώσιμη και αειφόρο ανάπτυξη.

Μια τέτοια νέα προσέγγιση, που πέρα των απαγορεύσεων θα περιέχει όρους και προϋποθέσεις για ανάπτυξη με σεβασμό στη φύση, μπορεί να εξασφαλίσει την ευρεία κοινωνική συναίνεση. Τα Οικολογικά Πάρκα είναι θεσμοί - εργαλεία που μπορούν να ενταχθούν σε μια τέτοια νέα πολιτική για το Περιβάλλον.

Η συστηματική συνεργασία με Ευρωπαϊκά Πάρκα πρέπει να αποτελέσει κεντρικό στόχο, γιατί αυτό αποτελεί επιδίωξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με σημαντικές δυνατότητες χρηματοδότησης, αλλά και κυρίως γιατί συμβάλλει στην εξωστρέφεια των τοπικών οικονομιών της περιοχής του Πάρκου. Χαιρτιζώ τις πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν το τελευταίο διάστημα από τον Φορέα Διαχείρισης του Όρους Πάρνωνα και εύχομαι σύντομα να προχωρήσει η σύνταξη και έγκριση σχεδίου διαχείρισης για το Όρος Πάρνωνα σύμφωνα με το Ν. 1650/86 στη βάση του οποίου πρέπει να στηριχθεί η προσπάθεια για την προστασία και ανάδειξη των μοναδικών στοιχείων, περιβαλλοντικών αλλά και πολιτιστικών της περιοχής, κυρίως όμως της μετατροπή του Πάρκου σε μοχλό ανάπτυξης και φορέα καινοτόμων πρωτοβουλιών και αντιλήψεων.

Στην προσπάθεια αυτή θα σταθώ αρωγός με όλες μου τις δυνάμεις.

Πέτρος Τατούλης
Βουλευτής Αρκαδίας

Με γνώμονα την αρμονία και την ευημερία

Ως βουλευτής Αρκαδίας, αλλά και ως απλός πολίτης χαιρτιζώ θερμά κάθε πρωτοβουλία ανάδειξης της γενέτειράς μας, της Αρκαδικής γης. Τόσο το Οικολογικό Πάρκο Πάρνωνα όσο και ο υγροβιότοπος Μουστού αποτελούν μοναδικά παραδείγματα συνύπαρξης φυσικού περιβάλλοντος και ισόρροπης ανθρώπινης παρουσίας. Η λίμνη Μουστού αποτελεί ένα σπουδαίο σταθμό ξεκούρασης χιλιάδων μεταναστευτικών πουλιών, ενώ οι πηγές της χρησιμοποιούνται και ως ιαματικές. Το όρος του Πάρνωνα δεσπόζει στην αρκαδική γη, καλύπτοντας όλη την ανατολική πλευρά της. Είναι γνωστά τα πανέμορφα οροπέδιά του, τα απaráλληλη άγριας ομορφιάς φαράγγια και οι καταπράσινες κοιλάδες του. Εξαιτίας των ιστορικών Μονών του το όρος έχει ονομαστεί και «Άγιο Όρος» της Νότιας Ελλάδας. Λόγω, δε, των σημαντικών βιοτόπων του έχει χαρακτηριστεί Οικολογικό Πάρκο και έχει υπαχθεί σε ειδικό καθεστώς προστασίας.

Στόχοι όπως αειφόρος ανάπτυξη, προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, οικονομική ανάπτυξη και ανάπτυξη του αγροτουρισμού αποτελούν τα αντικείμενα επιτυχημένων πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα - Υγρότοπου Μουστού. Είναι πολύ σημαντικό ο Φορέας να συνεχίσει το γόνιμο έργο του βασισμένο πάντοτε στην ομοψυχία και υποστήριξη των κατοίκων της περιοχής και έχοντας ως γνώμονα των αποφάσεών του την αρμονική συμβίωση των κατοίκων με τη φύση που τους περιβάλλει, την πρόοδο και την ευημερία τους.

Δημήτριος Π. Ρέππας
Βουλευτής Αρκαδίας

ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ:

Βακαβιώλος Απόστολος, Αντιληρωτής: Τσουκώτος Στυλιανός Α.Σ.

ΚΑΣΤΑΝΟΠΑΡΑΓΩΓΩΝ: Μαχαίρας Παναγιώτης, Αναπληρωτής: Βουκίδης Βασίλειος

ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ: Μπουσοδής Δημήτριος, Αναπληρωτής: Δρακοπούλου Δέσποινα Μ.Κ.Ο.: Μπούσμπουρας Δημήτριος, Αναπληρωτής: Περγαντής Φώτης

* Κατά την 1η Συνεδρίαση του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης του Οικολογικού Πάρκου στη θέση του Αντιπροέδρου του Φορέα Διαχείρισης ορίστηκε ο κ. Γιαννακόπουλος Κωνσταντίνος, στη θέση του γραμματέα ο κ. Μπούσμπουρας Δημήτριος και στη θέση του αναπληρωτή Γραμματέα του ΔΣ του Φορέα Διαχείρισης ο κ. Βακαβιώλος Απόστολος.

Φυτά | Plants

Εξακόσια διαφορετικά είδη φυτών έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα στον Πάρνωνα. Τα 113 από αυτά θεωρούνται σπάνια ενώ 16 δεν υπάρχουν πουθενά αλλού στον κόσμο παρά μόνο στις πλαγιές και τις κορυφές της οροσειράς. Από αυτά το κυκλάμινο του Πάρνωνα (cyclamen repandum) είναι ίσως το πιο γνωστό αλλά στα απόκρημνα φαράγγια και στις ψηλότερες κορυφές του βουνού συναντάμε πολλά ακόμα ενδημικά είδη όπως την ποτεντίλλα την αρκαδική (potentilla Archadiensis) την κενταύρια (centaurea aetha parnionia) και τον αγριοπανσέ του Πάρνωνα (viola parnionia).

Six hundred different species have been registered up to today at Parnonas. One hundred and thirteen out of these are considered rare while sixteen don't exist (cannot be found) anywhere else in the world (on the planet) but only on the slopes and peaks of the cordillera. Amongst them, the Parnonas' cyclamen (cyclamen repandum) probably is the most well-known but in the remote gorges and on the highest mountaintops we come across many more endemic species like the potentilla Archadiensis, the centaurea aetha parnionia and Parnonas' violet (viola parnionia).

Δενδρόκεδρος | Syrian Juniper

Ένα ασιατικό είδος κέδρου που φύεται κυρίως στην ΝΔ Τουρκία και την ΒΔ Συρία. Ο Πάρνωνας είναι η μοναδική περιοχή στην Ευρώπη που το συναντάμε και μάλιστα σε υψόμετρο 800 με 1000 μέτρα. Εξαιτίας αυτού ο δενδρόκεδρος είναι ίσως το πιο χαρακτηριστικό είδος της κλωρίδας του Πάρνωνα. Η σπανιότητά του τού προσδίδει μεγάλη οικολογική και επιστημονική αξία και γι' αυτό προστατεύεται από την εθνική και την κοινοτική νομοθεσία.

An Asiatic type of juniper that is found mainly in SW Turkey and NW Syria. Parnonas is the only region in Europe that this tree can be found, in particular at an altitude of 800-1000 metres. Therefore, syrian juniper is perhaps the most characteristic type of flora of Parnonas. Its rarity renders it a great ecological and scientific value and because of this it is protected under both national and the European Community legislation.

Μονή Έλωνας | Elonas Monastery

Το Μοναστήρι της Παναγίας της Έλωνας εντυπωσιάζει από την πρώτη στιγμή καθώς είναι χτισμένο στο κείλος ενός κάθετου και επιβλητικού βράχου και μοιάζει να κρέμεται πάνω από το χάος. Η μονή ιδρύθηκε στις αρχές του 16ου αιώνα αλλά την μεγάλη άνθιση γνώρισε τις τελευταίες δεκαετίες του 19ου αιώνα όπου τα κελιά και ο περίβολος έσφουζαν από ζωή. Εκεί φυλάσσεται μια εικόνα της Παναγίας της Έλωνας που θεωρείται θαυματουργή. Υπάρχει επίσης ένα υπέροχο ξυλόγλυπτο τέμπλο που αξίζει να δείτε όπως και άλλα ιερά κειμήλια και πολλά αφιερώματα. Η απόσταση από το Λεωνίδιο είναι μόνο δεκαεπτά χλμ.

The Monastery of the Virgin Mary of Elonas makes an impression since the very first sighting as it is built on the edge of a perpendicular and massive rock and looks like it is suspended over infinity. The Monastery was built in the early 16th century but it mostly flourished during the last decades of the 19th century, when its cells and the patio were full of life. In there is preserved an icon of the Virgin Mary of Elonas which is considered to be miraculous. There's also a magnificent must-see wooden carved altar as well as other sacred heirlooms and many ex voto. The distance from Leonideion is just seventeen km.

